AcadeMedia
Utbildning som förändrar

Rapport

Det kompensatoriska uppdraget i grundskolan

En analys av hur AcadeMedias skolor lyckas utifrån elevernas förutsättningar

Innehåll

Att ge alla elever förutsättningar att lyckas är vårt viktigaste uppdrag 2

Svensk skola är bra – men likvärdigheten brister 4

Det kompensatoriska uppdraget — vad innebär det? 5

Elevsammansättning och resultat i AcadeMedias grundskolor 6

AcadeMedias elevsammansättning jämfört med riket 6

Utvecklingen över tid – fler elever med mer utmanande förutsättningar 7

Skolornas resultat i relation till förutsättningarna 8

SALSA – ett mått på vad som förväntas och vad som levereras 9

Flera av AcadeMedias grundskolor lyckas bättre än vad som är statistiskt förväntat 10

Arbete för att öka likvärdigheten i AcadeMedias skolor 12

Betygssättning i relation till nationella prov 12

Avvikelser i relation till genomsnittlig betygspoäng på nationella prov 13

AcadeMedia har en lärarbehörighet i nivå med riket för svenska, engelska och matematik – men lägre i svenska som andraspråk 15

Hur ser det ut hos de största huvudmännen? 16

AcadeMedias grundskolor 16

Stockholms grundskolor 18

Göteborgs grundskolor 19

Malmös grundskolor 20

Slutord 21

Bilaga. Så har vi gjort rapporten 23

Datakällor 23

Metod 24

Mått som används 25

Att ge alla elever förutsättningar att lyckas är vårt viktigaste uppdrag

Svensk skola fungerar i många avseenden väl. Elever med starka hemresurser når ofta goda resultat, även i internationella kunskapsmätningar. Samtidigt lyckas skolan inte tillräckligt bra med sitt kompensatoriska uppdrag. Elevers bakgrund, inte minst föräldrars utbildningsnivå, har fortfarande stor betydelse för hur de klarar sig i skolan.

Om dessa skillnader inte motverkas blir konsekvensen en skola där elever med goda förutsättningar presterar bättre medan andra får svårare att hänga med. Att lyckas bättre i det kompensatoriska uppdraget är en av de viktigaste uppgifterna för svensk skola, så att alla elever oavsett bakgrund ges samma förutsättningar att nå kunskapsmålen.

Det finns inget enkelt och objektivt sätt att mäta skolors kvalitet. Många faktorer påverkar och samspelar. Men genom att sätta skolors faktiska resultat i relation till det statistiskt förväntade resultatet, och ta höjd för avvikelser i betygssättningen, kan man komma en bit på vägen.

Det är vad vi har gjort i den här rapporten. För att få fram skolors förväntade resultat har vi använt Skolverkets socioekonomiska index samt SALSA-modell. För varje skola finns ett modellberäknat värde för hur stor andel elever som statistiskt sett kommer att nå gymnasiebehörighet och betygen A-E i alla ämnen.

Vår sammanställning visar att AcadeMedias grundskolor i högre grad än genomsnittet i riket lyckas med det kompensatoriska uppdraget. Det innebär att fler elever på våra skolor blir behöriga till gymnasiet än vad som är statistiskt förväntat. Samtidigt ser vi inte tecken på avvikande betygssättning, tvärtom är andelen elever som får högre slutbetyg än resultatet på nationella prov lägre än i riket. Det gäller även när hänsyn tas till elevsammansättning och provresultat.

På 68 procent av våra grundskolor med ett socioekonomiskt index över 100, där värde över 100 indikerar mer utmanande förutsättningar än genomsnittet i riket, når eleverna i årskurs 9 bättre resultat än vad som är statistiskt förväntat enligt Skolverkets SALSA-modell.

Inom AcadeMedia ser vi flera förklaringar till varför våra grundskolor lyckas bättre med det kompensatoriska uppdraget. Ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete, tidiga insatser, rektors pedagogiska ledarskap och en tydlig styrkedja. Vi har också arbetat målmedvetet med att öka andelen behöriga lärare.

Vi är stolta, men också ödmjuka inför att vi även har skolor med större utmaningar, där andelen elever som blir behöriga till gymnasiet är för låg och där resultaten är sämre än vad som kan förväntas sett till elevernas förutsättningar. Här behöver vi göra mer för att förbättra kvaliteten och det är ett utvecklingsarbete som pågår varje dag.

Jag hoppas att den här rapporten kan bidra till fler samtal om hur svensk skola kan lyckas bättre med de elever som behöver skolan allra mest. Elevers förutsättningar kan förklara svagare kunskapsresultat, men om fler ska lyckas får de inte bli
en ursäkt.

Den här rapporten visar att det finns många goda exempel att lära av och tillsammans kan vi göra skillnad för Sveriges alla elever.

Lotta Krus
Chef för AcadeMedias grundskolor

Svensk skola är bra – men likvärdigheten brister

Sverige tillhör de länder som presterar väl i internationella kunskapsmätningar. I PISA och TIMSS placerar sig svenska elever genomgående över OECD-genomsnittet[1], och den svenska skolan erbjuder i grunden en utbildning av god kvalitet och med hög tillgänglighet. Det finns mycket att vara stolt över i det svenska skolsystemet, vilket är en viktig utgångspunkt för den analys som följer.

När man bryter ner resultaten på olika elevgrupper blir bilden spretigare. Analyser visar nämligen att resultatskillnaderna mellan elever i olika socioekonomiska grupper har ökat något över tid och att sambandet mellan familjebakgrund och kunskapsresultat fortsatt är påtagligt starkt. Frågan om likvärdighet, som innebär att ge alla elever samma möjligheter att lyckas oavsett vilka förutsättningar de har med sig in i klassrummet, kvarstår som svensk skolas mest angelägna utmaning. Skolverkets uppföljning av skolresultat visar att sambandet mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras resultat i årskurs 9 inte har förbättrats det senaste decenniet. Skillnaderna i skolresultat och skolsegregation[2] har stabiliserats på en högre nivå än för 20 år sedan. Den ökade skolsegregationen förklaras enligt Skolverket till cirka 75 procent av ökad boendesegregation och till 25 procent av skolval.[3]

Nästan nio av tio elever med svensk bakgrund lämnar grundskolan med gymnasiebehörighet, men för första gången sedan slutet av nittiotalet pekar kurvan nedåt även för denna grupp. För utrikesfödda elever har andelen förbättrats från bottennivåer kring 68 procent under perioden 2016–2017 till drygt 75 procent år 2025, men gapet på över 12 procentenheter kvarstår. För gruppen elever med utländsk bakgrund är det ungefär sju av tio som lämnar grundskolan med gymnasiebehörighet. Ännu större är skillnaden kopplad till föräldrarnas utbildningsnivå: nära 91 procent av elever med högutbildade föräldrar är behöriga 2025, jämfört med 55 procent för elever vars föräldrar saknar gymnasieutbildning. Här är det dock viktigt att komma ihåg att gruppen elever vars föräldrar saknar gymnasieutbildning är relativt liten.

För att ge fler elever förutsättningar att lyckas behöver skolor och huvudmän arbeta mer framgångsrikt med det kompensatoriska uppdraget. En möjlig utgångspunkt för detta är att analysera nuläget och undersöka vilka skolor som presterar bättre respektive sämre än vad som statistiskt kan förväntas utifrån elevernas förutsättningar.

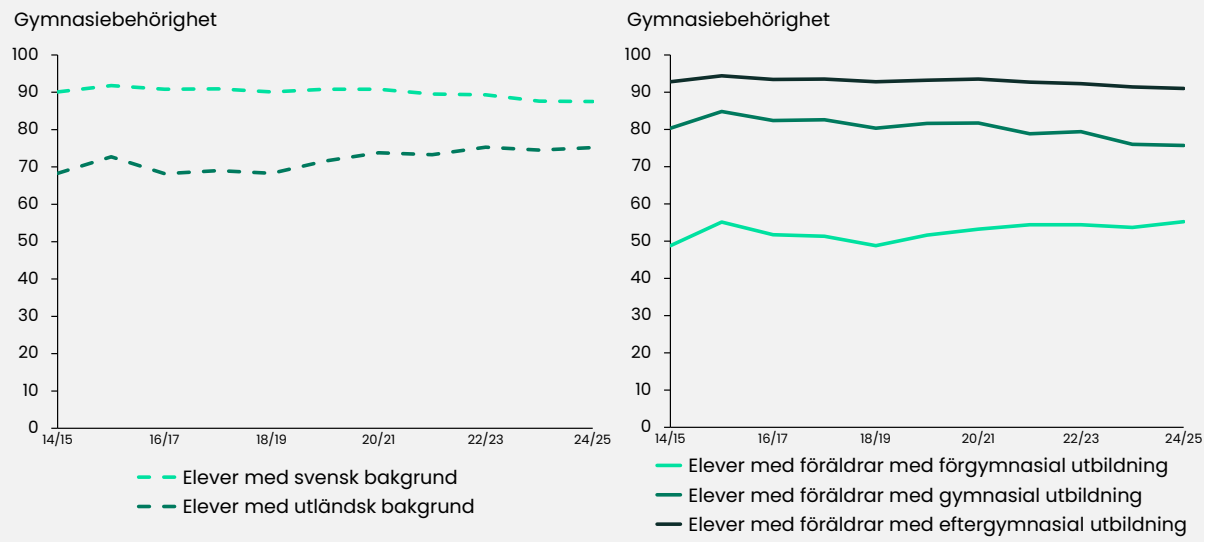
[1] Skolverket, TIMSS 2023 (december 2024); Ekonomifakta, PISA internationellt

[2] Skolsegregation innebär här skillnader i elevsammansättning mellan skolor.

[3] Skolverket, Likvärdigheten i slutet av grundskolan (september 2025)

Familjebakgrund påverkar gymnasiebehörigheten

Figur 1. Andel elever som är behöriga till gymnasiet, per elevgrupp 2014/15–2024/25

Källa: Skolverket och SCB, bearbetning av AcadeMedia

Det kompensatoriska uppdraget — vad innebär det?

Det kompensatoriska uppdraget innebär att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elevers förutsättningar att lyckas bra i skolan ska med andra ord inte avgöras av exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå eller födelseland.

Elevsammansättning och resultat i AcadeMedias grundskolor

I detta avsnitt beskriver vi elevsammansättningen i AcadeMedias grundskolor och hur den har förändrats över tid, samt hur skolornas resultat förhåller sig till vad som är statistiskt förväntat utifrån elevernas förutsättningar.

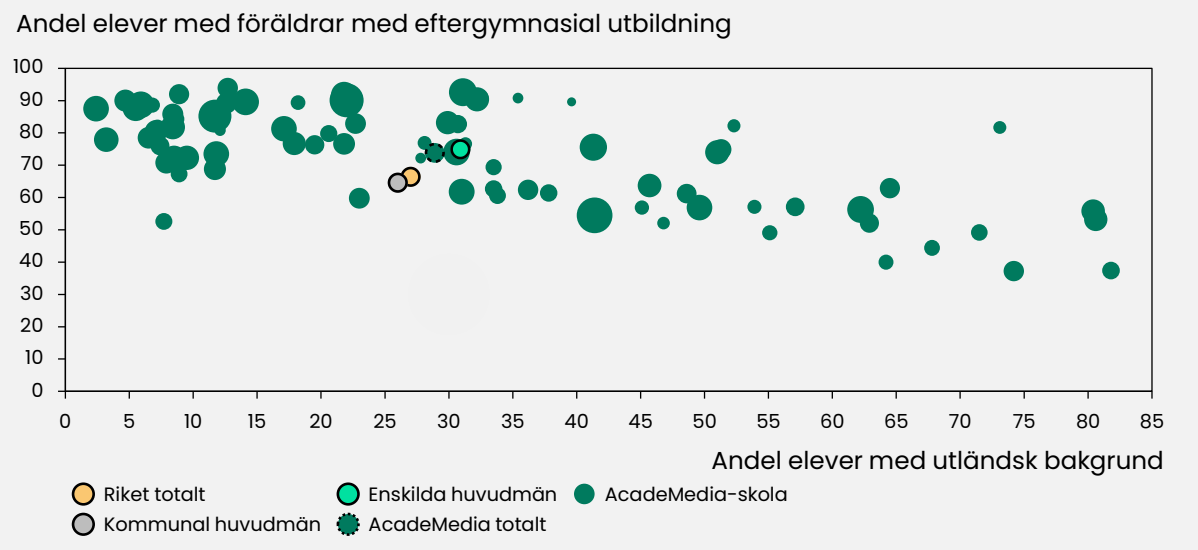
AcadeMedias elevsammansättning jämfört med riket

Antalet elever inom AcadeMedias grundskolor har ökat med 42 procent under de senaste tio åren. Tillväxten förklaras både av expansion i befintliga skolor och av förvärv av nya verksamheter. Läsåret 2025/2026 var AcadeMedia den femte största aktören i riket, men storleken till trots går endast 2,2 procent av landets grundskoleelever i AcadeMedias skolor.

AcadeMedia uppvisar en stor variation mellan skolenheter när det gäller elevernas bakgrund, både avseende andelen elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning och andelen elever med utländsk bakgrund. Sammantaget, viktat över hela verksamheten, har AcadeMedias elever en högre andel föräldrar med eftergymnasial utbildning (73,8 procent jämfört med rikets 66,4 procent) samt en något högre andel elever med utländsk bakgrund (28,9 procent jämfört med rikets 27 procent).

Det finns en stor variation mellan skolenheter när det gäller elevernas bakgrund

Figur 2. Elevernas bakgrund per skola, läsåret 2025/2026

Källa: Skolverket, bearbetning av AcadeMedia

Utvecklingen över tid – fler elever med mer utmanande förutsättningar

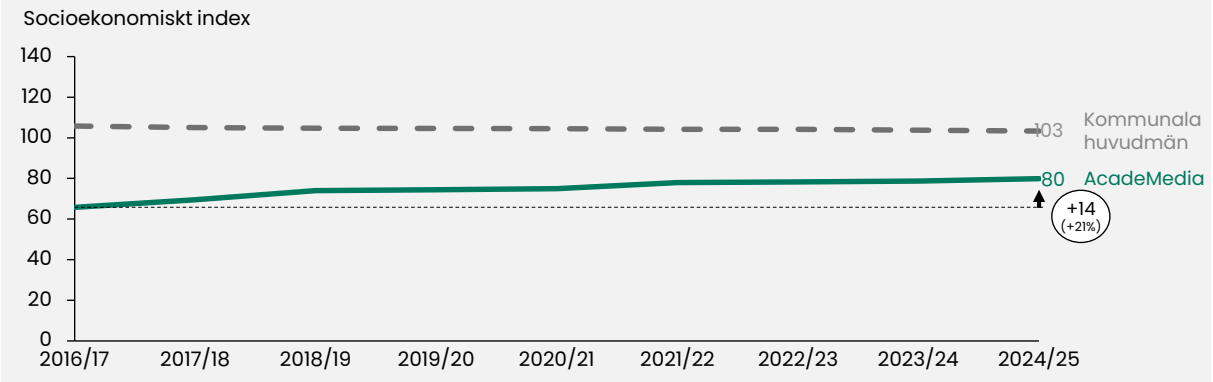
Skolverket använder SCB:s socioekonomiska index för att beskriva elevsammansättningen och fördela statsbidrag. Indexet bygger på åtta faktorer, såsom föräldrars utbildning och ekonomiska situation och speglar skolors olika förutsättningar. Ett högre värde innebär större utmaningar för elevernas studieresultat.

Läsåret 2024/25 var det viktade[4] socioekonomiska värdet 103 i kommunala grundskolor och 83 i friskolor (riket = 100). Skillnaderna har minskat sedan 2016/17.

AcadeMedia har ökat sitt viktade socioekonomiska index från 67 till 80. Detta indikerar att elevgruppen sammantaget fortfarande har mer gynnsamma förutsättningar att nå gymnasiebehörighet jämfört med riksgenomsnittet (100), men också att förutsättningarna har blivit något mindre fördelaktiga över tid. Den skola inom AcadeMedia som har högst socioekonomiskt index har 200 och den som har lägst har 35.

Det socioekonomiska indexet i AcadeMedias grundskolor har ökat över tid

Figur 3. Socioekonomiskt index för kommunala huvudmän och AcadeMedia, 2016/17–2024/25

Källa: Skolverket, bearbetning av AcadeMedia

I denna rapport tittar vi särskilt på skolor med ett socioekonomiskt index över 100, det vill säga över rikssnittet. Ungefär en tredjedel av AcadeMedias grundskolor har ett socioekonomiskt index över 100. Knappt hälften av skolorna i riket som helhet har ett socioekonomiskt index över 100.

Tabell 1. Fördelning av skolor efter socioekonomiskt index, AcadeMedia och riket

Socioekonomiskt index	0-50	51-100	101-150	151-200	201-250	251+
AcadeMedia	21%	51%	20%	8%	1%	0%
Riket	9%	43%	33%	11%	3%	0%

4 Det innebär att vi tar hänsyn till att skolor har olika många elever.

Skolornas resultat i relation till förutsättningarna

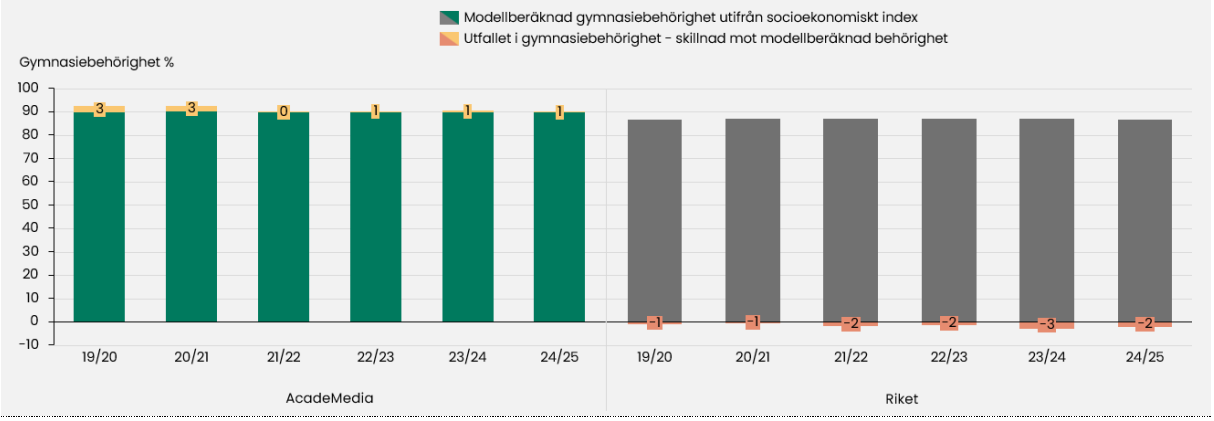
I Skolverkets socioekonomiska index, som baseras på data från SCB, presenteras ett modellberäknat värde för hur stor andel av en skolas elever som beräknas nå gymnasiebehörighet.

Genom att jämföra det modellberäknade värdet med hur stor andel elever som faktiskt når gymnasiebehörighet kan man se om en skola presterar bättre eller sämre än vad som är statistiskt förväntat utifrån de faktorer som ingår i modellen. Det socioekonomiska indexet är i första hand framtaget för att fördela statsbidrag för stärkt kunskapsutveckling och baseras på samtliga elever vid varje skola. I den här rapporten används indexet som en indikativ jämförelse.

Figuren visar hur stor andel elever på AcadeMedias grundskolor som nått gymnasiebehörighet varje år sedan läsåret 2019/2020 jämfört med rikets snitt. Tabellen visar också hur den faktiska behörigheten ser ut i relation till det modellberäknade värdet, det vill säga det statistiskt förväntade utfallet. Resultaten visar att AcadeMedias skolor sammantaget överträffar eller ligger i linje med det modellberäknade värdet.

Gymnasiebehörigheten bland AcadeMedias elever når eller överträffar det förväntade värdet

Figur 4. Andel elever på AcadeMedias grundskolor samt i riket som förväntas nå gymnasiebehörighet i modellen för socioekonomiskt index samt differensen mot verkligt utfall, 2019/20 – 2024/25

Källa: Skolverket, bearbetning av AcadeMedia

Not: Positiv diff = gymnasiebehörigheten är bättre än modellberäknat värde.

SALSA – ett mått på vad som förväntas och vad som levereras

SALSA är ett verktyg som syftar till att synliggöra faktorer som skolan inte kan påverka men som har betydelse för betygsresultatet. SALSA är en statistisk modell som redogör för skolors resultat av slutbetygen i årskurs 9, mätt som meritvärde och andel elever med godkända betyg i alla ämnen, efter att viss hänsyn tagits till elevsammansättningen. I SALSA är det föräldrarnas utbildningsnivå, fördelningen mellan pojkar och flickor samt andelen nyinvandrade elever som utgör bakgrundsfaktorerna.

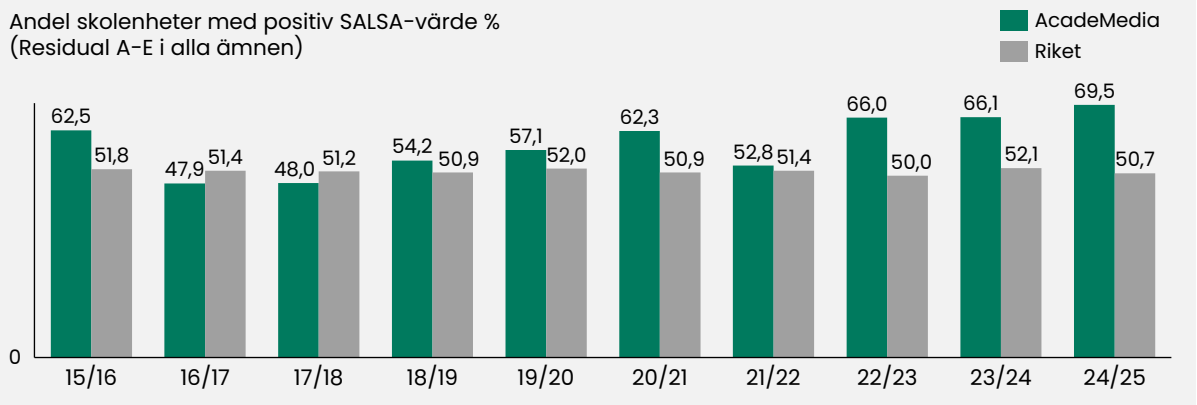
Modellen kan användas för att se om elever i årskurs 9 presterar bättre eller sämre än vad som är förväntat utifrån förutsättningarna i modellen. Det är dock viktigt att komma ihåg att SALSA förklarar ungefär hälften av variationen i meritvärden mellan skolor. Den andra hälften påverkas av faktorer som modellen inte fångar. Resultaten ska därför inte tolkas som heltäckande mått på skolkvalitet.

Andelen skolor inom AcadeMedia som har ett positivt SALSA-värde för andel A-E i alla ämnen för årskurs 9 har ökat de senaste läsåren. Läsåret 2024/25 presterade 69,5 procent av AcadeMedias grundskolor bättre resultat än förväntat enligt SALSA-modellen. Motsvarande siffra för riket som helhet var drygt varannan.

I riket som helhet har andelen skolor med ett positivt SALSA-värde legat relativt konstant det senaste decenniet medan AcadeMedias grundskolor visar större variationer, men samtidigt en tydligt uppåtgående trend de senaste tre läsåren.

Majoriteten av AcadeMedias skolor har ett positivt SALSA-värde

Figur 5. Andel skolenheter med positivt SALSA-värde inom AcadeMedia och rikets grundskolor, 2015/16 – 2024/25

Källa: Skolverket, bearbetning av AcadeMedia

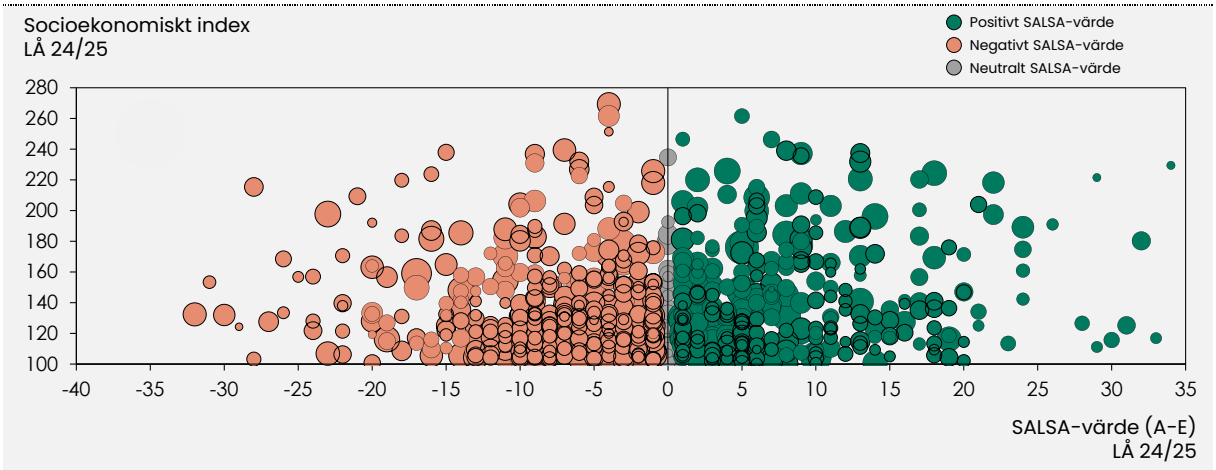
Not: Statistiken avser samtliga grundskolor.

Flera av AcadeMedias grundskolor lyckas bättre än vad som är statistiskt förväntat

I riket som helhet har 53 procent av skolorna med ett socioekonomiskt index högre än 100 (svårare socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i Sverige) ett sämre resultat än vad som är statistiskt förväntat enligt SALSA-modellen läsåret 2024/25. 43 procent av skolorna har ett positivt SALSA-värde. 4% har ett neutralt värde. Figuren nedan visar spridningen för samtliga grundskoleenheter i landet med ett socioekonomiskt index över 100.

Majoriteten av svenska grundskolor med ett socioekonomiskt index över 100 underpresterar i förhållande till det förväntade SALSA värdet

Figur 6. Rikets grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde, för skolor med socioekonomiskt index över 100, läsåret 2024/2025

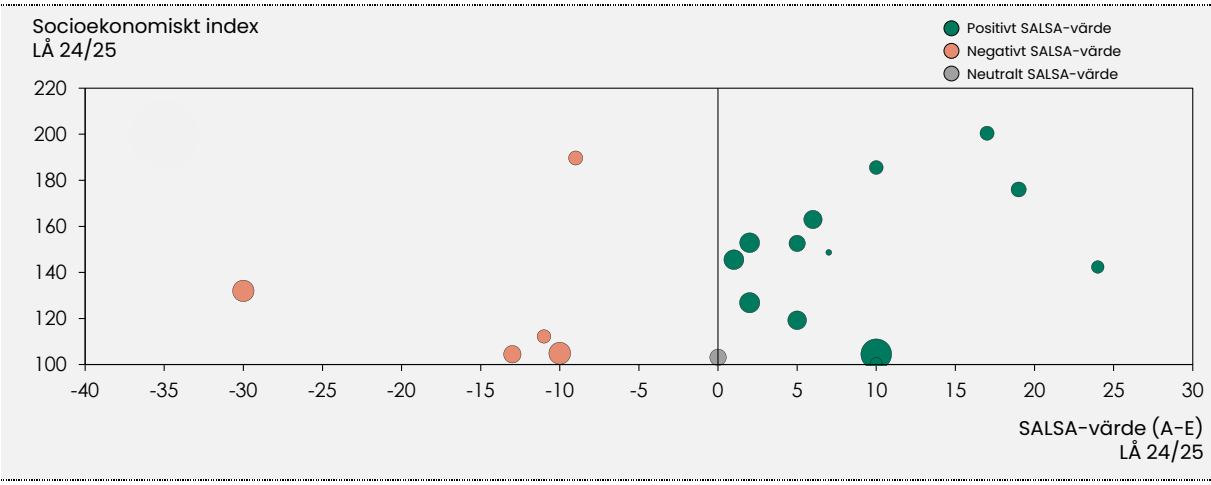

Källa: Skolverket, bearbetning av AcadeMedia

Majoriteten (cirka 68 procent) av AcadeMedias grundskolor med ett socioekonomiskt index högre än 100 har ett positivt SALSA-värde. En skola (motsvarande cirka 5 procent) har ett neutralt SALSA-värde medan cirka 26 procent (fem skolor) har ett negativt SALSA-värde. Figuren nedan visar spridningen mellan skolenheterna. Sammantaget visar detta att en betydligt högre andel av AcadeMedias grundskolor än genomsnittet i riket presterar bättre resultat än vad som är statistiskt förväntat sett till skolornas elevsammansättning.

Majoriteten av AcadeMedias grundskolor med svårare socioekonomiska förutsättningar har högre andel godkända elever än det modellberäknade värdet

Figur 7. AcadeMedias grundskolor med socioekonomiskt index över 100, fördelat efter SALSA-värde

Källa: AcadeMedia

Arbete för att öka likvärdigheten i AcadeMedias skolor

I detta avsnitt redovisar vi utvecklingen inom två områden som AcadeMedia bedömt som särskilt viktiga för likvärdigheten: betygssättning i relation till nationella prov och lärarbehörighet.

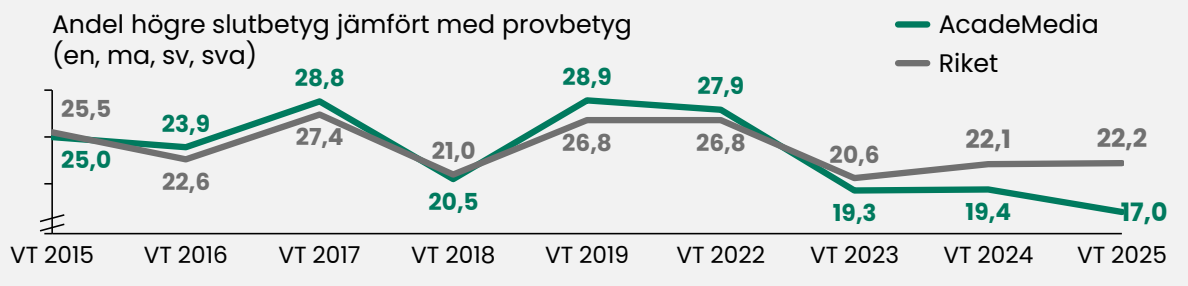
Betygssättning i relation till nationella prov

För att studera betyg och behörighet till gymnasiet är det viktigt att även analysera slutbetyg i relation till betyg på nationella prov. Detta för att säkerställa att bättre resultat inte förklaras av att en stor andel elever fått ett högre slutbetyg än vad de fått i betyg på nationella prov.

Skolverkets statistik visar att AcadeMedias grundskolor de tre senaste åren haft en lägre andel elever (jämfört med genomsnittet i riket) som fått högre slutbetyg än provbetyg i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk[5].

AcadeMedias grundskolor har lägre avvikelser än riket

Figur 8. Avvikelse slutbetyg vs. provbetyg (en, ma, sv, sva) — AcadeMedia och riket

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning

Not: Statistiken avser samtliga grundskolor, VT 2020 och VT 2021 ställdes nationella proven in pga. Covid 19.

[5] Beräknat totalt andel högre satta betyg för matematik, engelska, svenska och svenska som andraspråk för respektive läsår och skolenhetskod dividerat med totalt antal provbetyg för Academedia och riket.

Avvikelser i relation till genomsnittlig betygspoäng på nationella prov

Skolor med ett högt socioekonomiskt index, det vill säga skolor med elever som statistiskt sett har mindre gynnsamma förutsättningar att nå gymnasiebehörighet, tenderar att ha en högre andel elever som får högre slutbetyg än vad de fick på de nationella proven i samma ämne jämfört med skolor med lågt socioekonomiskt index.

Tabell 2. Andel högre slutbetyg jämfört med provbetyg, åk 9 (ma, eng, sva, sv)

	Socioekonomiskt index över 100	Socioekonomiskt index under 100
AcadeMedia	20,7 %	15,5 %
Riket	24,0 %	20,4 %

Källa: Skolverket och egna beräkningar.

Forskning och tidigare analyser pekar på två huvudsakliga förklaringar:

- **F-effekten**: På skolor med högt socioekonomiskt index får en större andel elever betyget F på de nationella proven. Slutbetyget ska bygga på en samlad bedömning av all kunskap eleven visat under läsåret, inte bara på provresultatet. Andra prov, muntliga presentationer och observationer vägs in. När många elever höjer sig från F till E ökar andelen höjda betyg i statistiken.

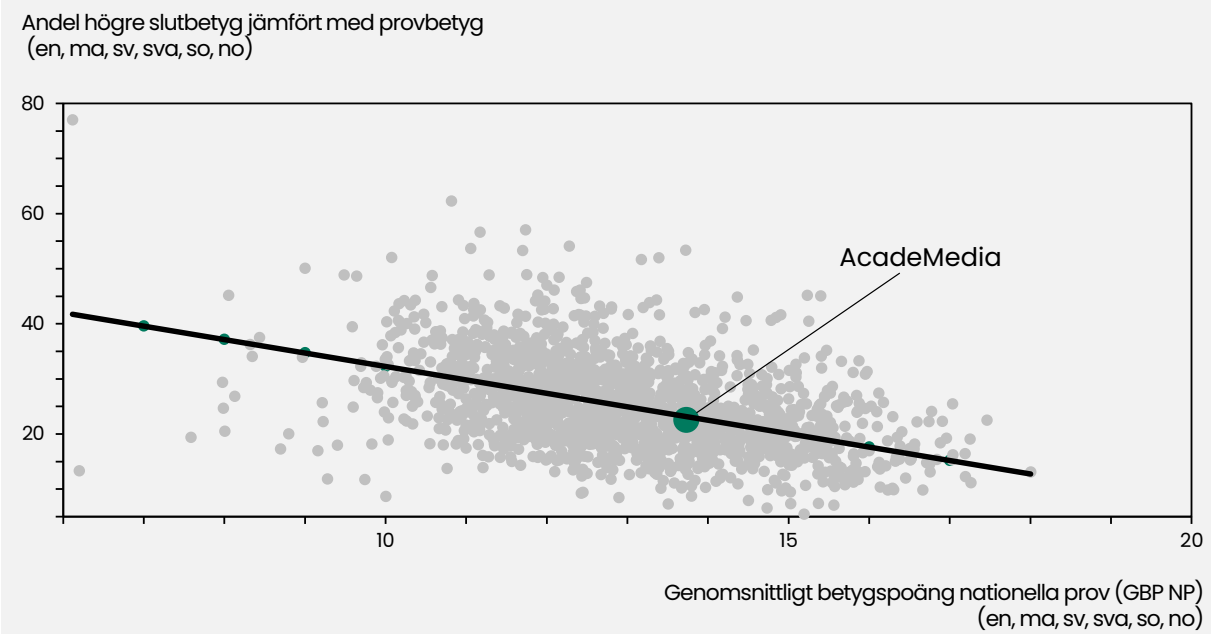
- **A-effekten**: På skolor med lågt socioekonomiskt index får fler elever betyget A på de nationella proven. Eftersom A är det högsta betyget kan dessa elever inte få ett högre slutbetyg, vilket automatiskt ger lägre betygsavvikelser på dessa skolor.

För att ta höjd för detta har vi använt en viktad regressionsanalys som inkluderar samtliga skolenheter i Skolverkets officiella data, genomsnittlig betygspoäng på nationella prov (GBP NP) och andelen högre satta betyg för samtliga ämnen med nationella prov läsåren 2021/22–2024/25. Detta är samma regressionsanalys som användes av Almega Utbildning i deras faktagenomgång "*Hur är det egentligen med "glädjebetygen*?".

Modellen är justerad för socioekonomiskt index för att isolera sambandet mellan provresultat och andelen högre satta betyg. I regressionen studeras hur andelen elever som får ett högre slutbetyg än provbetyg varierar med skolornas genomsnittliga betygspoäng på de nationella proven, med socioekonomiskt index som kontrollvariabel.

AcadeMedia har en något mindre andel högre satta slutbetyg än vad som är statistiskt förväntat

Figur 9. Sambandsanalys mellan andel högre slutbetyg jämfört med provbetyg i en, ma, sv, sva, so och no samt genomsnittlig betygspoäng på nationella proven, 2021/22-2024/25

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning
Not: De gråa cirklarna representerar skolenheter. Analysen är viktat med antal elever per ämne och skolenhet.

Den viktade regressionsanalysen visar ett statistiskt signifikant negativt samband mellan GBP NP och andelen högre satta betyg. GBP NP är den klart starkaste förklarande variabeln i modellen, medan socioekonomiskt index har en betydligt svagare effekt.

Detta innebär att skolor med högre resultatnivåer på nationella prov i genomsnitt har en lägre andel högre satta betyg, när skolenheternas socioekonomiska förutsättningar hålls konstant.

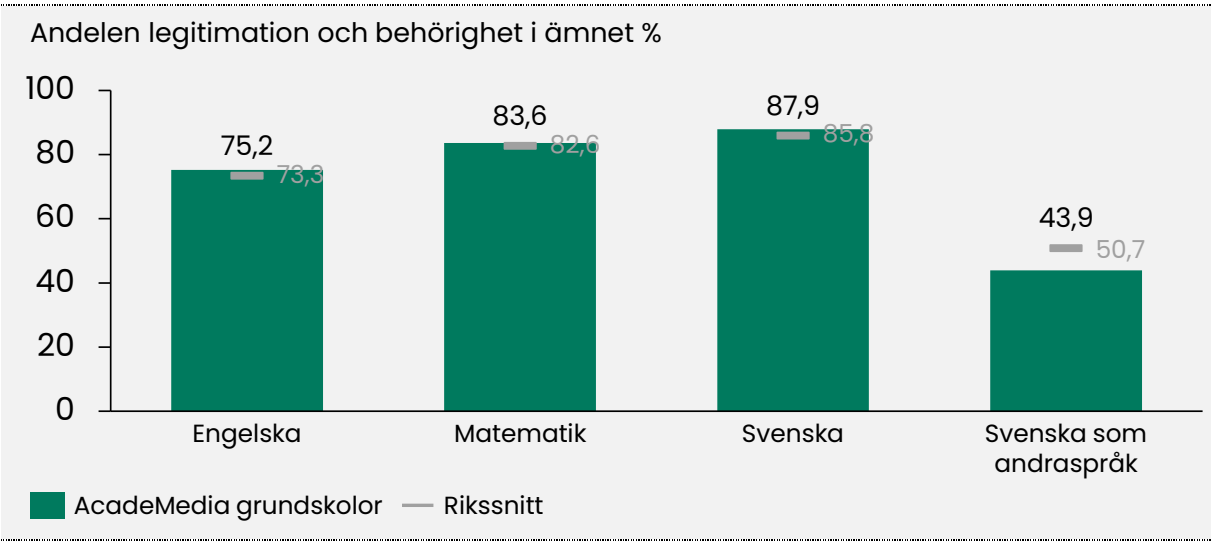
AcadeMedias utfall för andelen högre satta betyg (för perioden 2021/22–2024/25) ligger, givet GBP NP, något under den nivå som modellen förutsäger med hänsyn tagen till socioekonomiskt index. Detta innebär att AcadeMedia har en något mindre andel högre satta slutbetyg än vad som är statistiskt förväntat utifrån det samband som gäller för samtliga skolenheter under perioden.

AcadeMedia har en lärarbehörighet i nivå med riket för svenska, engelska och matematik – men lägre i svenska som andraspråk

AcadeMedias lärarbehörighet har successivt ökat de senaste fem åren, från 60,8 procent (-10,3 procentenheter relativt riket) till 72,8 procent (-0,5 procentenheter relativt riket) läsåret 2025/26. I kärnämnena har lärarna i AcadeMedias grundskolor en högre behörighet för svenska, engelska och matematik – och vi arbetar på att utbilda och anställa fler behöriga lärare i svenska som andraspråk.

AcadeMedia har en högre andel lärare med behörighet i kärnämnena än riket i stort

Figur 10. Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet %

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning

Hur ser det ut hos de största huvudmännen?

I detta avsnitt jämför vi AcadeMedias grundskolor med landets tre största kommunala skolhuvudmän — Stockholm, Göteborg och Malmö. Jämförelsen görs utifrån elevsammansättning, SALSA-värden och betygssättning i relation till nationella prov.

Tabell 3 nedan visar att AcadeMedias skolor är koncentrerade till de lägre indexintervallen — 72 procent av skolorna har ett index under 100. Samtidigt har Malmö och Göteborg en betydligt större andel skolor i de högsta intervallen, över 150, vilket speglar ett fåtal skolor i mycket socioekonomiskt utsatta områden. Det är en skillnad i förutsättningar som är viktig att ha med sig när huvudmännens resultat jämförs.

Tabell 3. Fördelning av skolor efter socioekonomiskt index, Sveriges största huvudmän och riket

Socioekonomiskt index	0-50	51-100	101-150	151-200	201-250	251+
AcadeMedia	21%	51%	20%	8%	1%	0%
Riket	9%	43%	33%	11%	3%	0%
Stockholms kommun	30%	40%	11%	11%	8%	0%
Göteborgs kommun	16%	38%	16%	16%	13%	2%
Malmö kommun	5%	32%	28%	16%	17%	3%

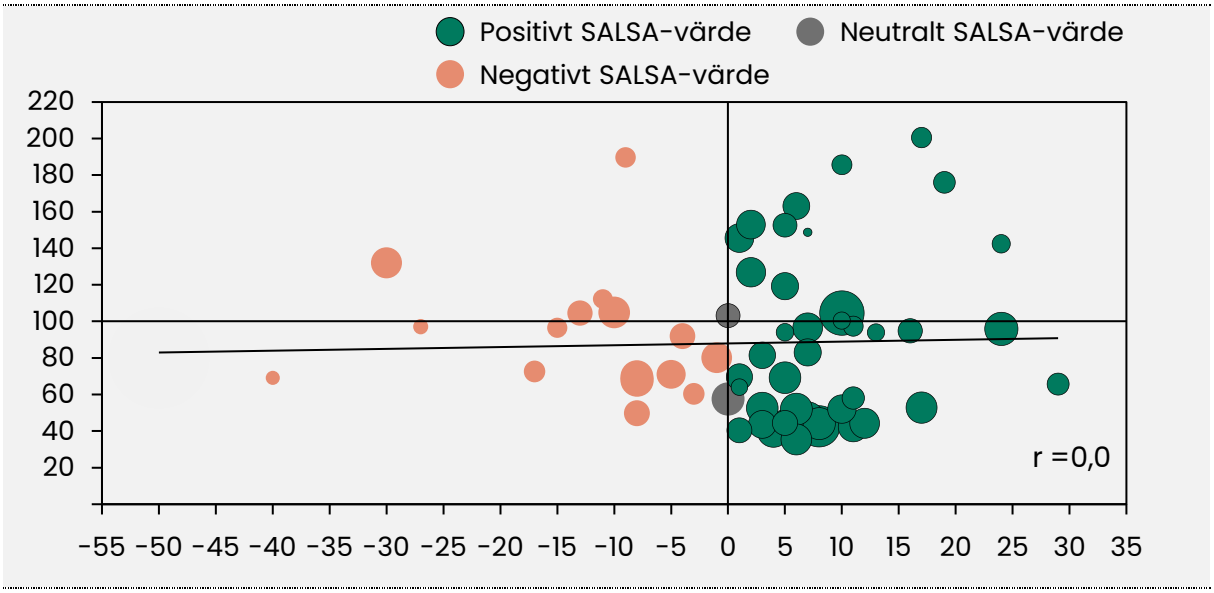
AcadeMedias grundskolor

Det går cirka 26 500 elever i AcadeMedias grundskolor. Skolorna spänner över ett brett spektrum av socioekonomiska förutsättningar. Av 81 grundskolor har 29 procent ett socioekonomiskt index över 100, och 28,9 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Gymnasiebehörigheten uppgår till 90,0 procent och lärarbehörigheten till 72,8 procent.

Figuren visar hur varje skola presterar i förhållande till det statistiskt förväntade utifrån elevernas bakgrund. 69 procent av AcadeMedias grundskolor har ett positivt SALSA-värde, vilket innebär att eleverna på dessa skolor når längre än förväntat enligt SALSA-modellen. 68,4 procent av AcadeMedias grundskolor med ett högre socioekonomiskt index än 100 har ett positivt SALSA-värde.

Korrelationen r = 0,0 indikerar att det inte finns något samband mellan en skolas socioekonomiska förutsättningar och hur väl den lyckas i förhållande till det förväntade resultatet. Det indikerar att skolor med svåra och lätta förutsättningar lyckas i lika hög grad. Spridningen är dock påtaglig: ett antal skolor uppvisar tydligt negativa SALSA-värden, vilket visar att bilden inte är enhetlig. Andelen elever som får högre slutbetyg än provbetyg uppgår till 17 procent, vilket är lägre än för landets tre största kommunala huvudmän.

Figur 11. AcadeMedias grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning

Läsår 2024/25:

Antal elever	ca 26 500
Antal grundskolor	81[6], varav 58 med åk 9
— varav skolor med socioekonomiskt index över 100	29 %
Andel elever med utländsk bakgrund	28,9 %
Andel med positivt Salsa-värde med socioekonomiskt värde >100	68 % (andel A-E)
Lärarbehörighet (LÅ 25/26)	72,8 %
Gymnasiebehörighet	90,0 %
Andel högre satta betyg på nationella prov i åk 9 (ma, sv, sva, eng)	17 %

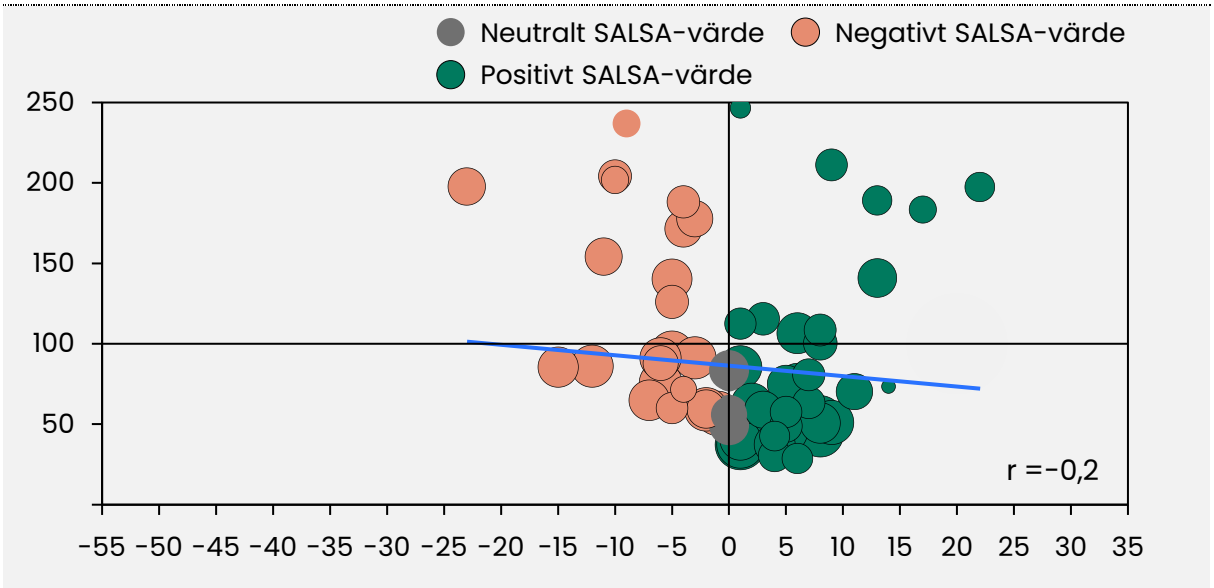
[6] 91 skolor totalt inkl. Prolympia som förvärvades i maj 2026.

Stockholms grundskolor

Stockholms kommun är landets största skolhuvudman med 142 grundskolor och drygt 67 600 elever. 30 procent av skolorna har ett socioekonomiskt index över 100, och 26,9 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Gymnasiebehörigheten uppgår till 87,9 procent och lärarbehörigheten till 79,9 procent. 59 procent av Stockholms grundskolor har ett positivt SALSA-värde. 52 procent av Stockholms grundskolor med ett högre socioekonomiskt index än 100 har ett positivt SALSA-värde.

Korrelationen r = -0,2 indikerar ett svagt negativt samband mellan socioekonomiskt index och SALSA-värde. Det kan tolkas som att skolor med svårare förutsättningar i något högre grad tenderar att prestera under förväntat. Andelen elever som får högre slutbetyg än provbetyg uppgår till 21,1 procent.

Figur 12. Stockholms grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning

Läsår 2024/25:

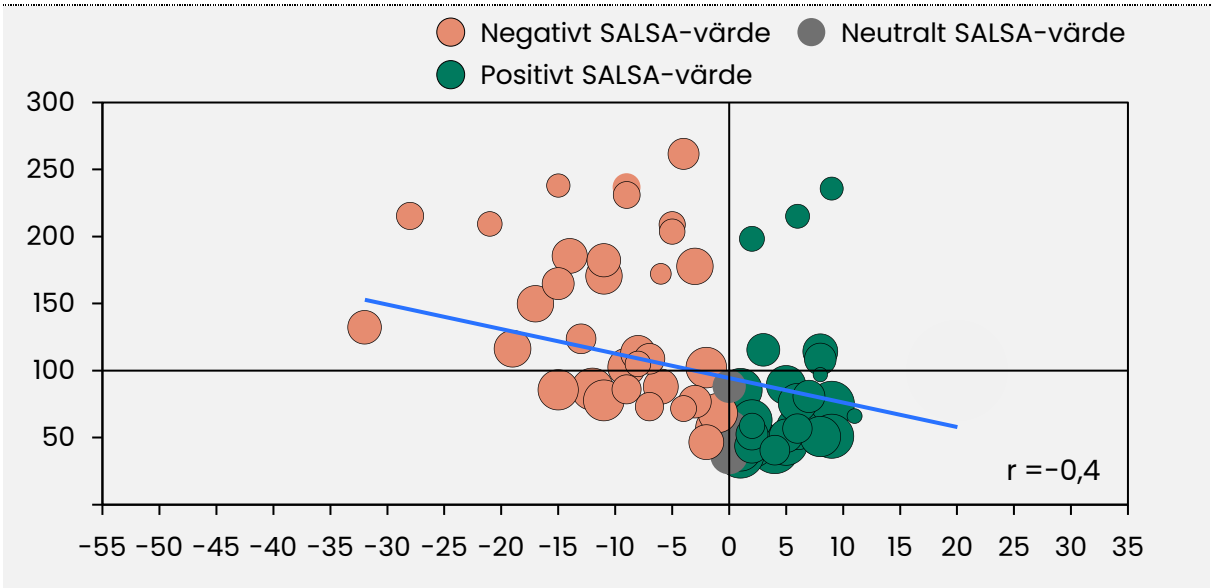
Antal elever	ca 67 600
Antal grundskolor	142
— varav skolor med socioekonomiskt index över 100	30 %
Andel elever med utländsk bakgrund	26,9 %
Andel med positivt Salsa-värde med socioekonomiskt index >100	52 % (andel A-E)
Lärarbehörighet (LÅ 25/26)	79,9 %
Gymnasiebehörighet	87,9 %
Andel högre satta betyg på nationella prov i åk 9 (ma, sv, sva, eng)	21,1 %

Göteborgs grundskolor

Göteborgs kommun driver 132 grundskolor med drygt 41 900 elever. 46 procent av skolorna har ett socioekonomiskt index över 100 och 37,6 procent av eleverna har utländsk bakgrund — båda betydligt högre andelar än riksgenomsnittet. Gymnasiebehörigheten uppgår till 79,5 procent och lärarbehörigheten till 75,8 procent. 36 procent av Göteborgs grundskolor har ett positivt SALSA-värde. 16 procent av Göteborgs grundskolor med ett högre socioekonomiskt index än 100 har ett positivt SALSA-värde.

Korrelationen r = -0,4 i figuren indikerar ett måttligt negativt samband mellan socioekonomiskt index och SALSA-residual. Det indikerar att skolor med svårare elevgrupper genomgående når lägre resultat än vad den statistiska modellen förutspår. Andelen elever som får högre slutbetyg än provbetyg uppgår till 22 procent.

Figur 13. Göteborgs grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning

Läsår 2024/25:

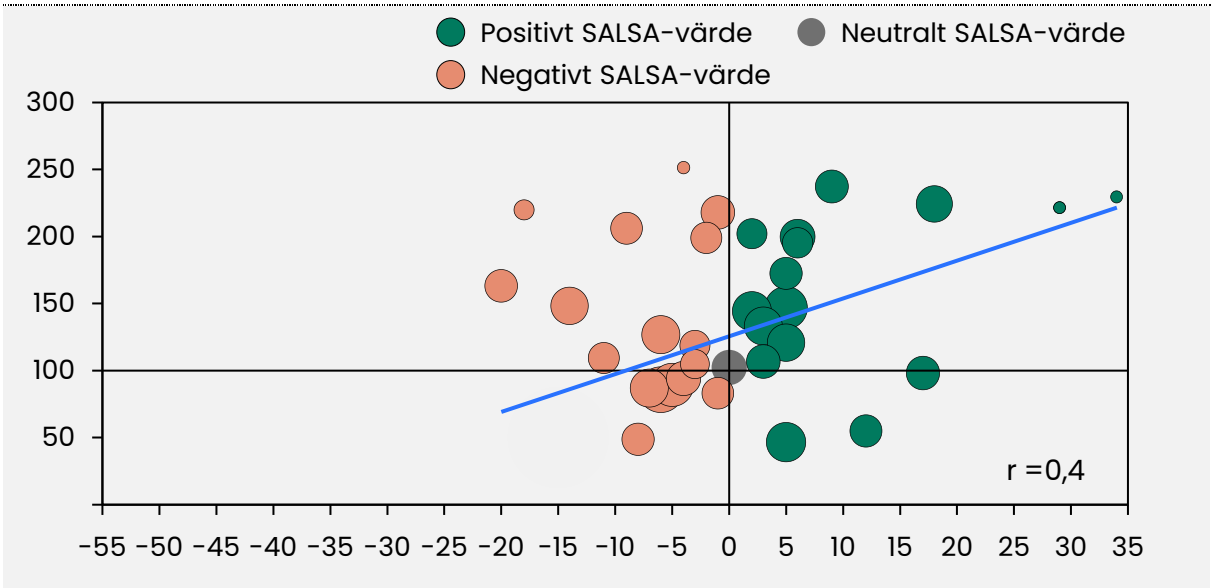
Antal elever	ca 41 900
Antal grundskolor	132
— varav skolor med socioekonomiskt index över 100	46 %
Andel elever med utländsk bakgrund	37,6 %
Andel med positivt Salsa-värde med socioekonomiskt index >100	16 % (andel A-E)
Lärarbehörighet (LÅ 25/26)	75,8 %
Gymnasiebehörighet	79,3 %
Andel högre satta betyg på nationella prov i åk 9 (ma, sv, sva, eng)	22,2 %

Malmös grundskolor

Malmö kommun driver 80 grundskolor med drygt 30 900 elever. 63 procent av skolorna har ett socioekonomiskt index över 100, och 51,0 procent av eleverna har utländsk bakgrund — den högsta andelen av de fyra aktörerna och långt över riksgenomsnittet. Gymnasiebehörigheten uppgår till 82,1 procent och lärarbehörigheten till 72,1 procent. 47 procent av Malmös grundskolor har ett positivt SALSA-värde. 52 procent av Malmös grundskolor med ett högre socioekonomiskt index än 100 har ett positivt SALSA-värde.

Korrelationen r = 0,4 i figuren nedan indikerar att skolor med svårare förutsättningar i Malmö tenderar att prestera bättre relativt förväntat än skolor med gynnsammare elevsammansättning. Andelen elever som får högre slutbetyg än provbetyg uppgår till 23,8 procent, den högsta andelen av de fyra största huvudmännen.

Figur 14. Malmös grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde

Källa: Skolverket, AcadeMedias bearbetning

Läsår 2024/25:

Antal elever	ca 30 900
Antal grundskolor	80
— varav skolor med socioekonomiskt index över 100	63 %
Andel med positivt Salsa-värde med socioekonomiskt index >100	52 % (andel A-E)
Lärarbehörighet (LÅ 25/26)	72,1 %
Gymnasiebehörighet	82,1 %
Andel högre satta betyg på nationella prov i åk 9 (ma, sv, sva, eng)	23,8 %

Slutord

Syftet med den här rapporten är inte att rangordna skolor och huvudmän, det är att väcka en diskussion om hur svensk skola kan lyckas bättre med socioekonomiskt svagare elevgrupper. Det vår rapport visar är att skillnaderna är stora, såväl mellan som inom olika skolhuvudmän.

I AcadeMedia har vi både skolor med högt och lågt socioekonomiskt index. Sammantaget har vi en elevsammansättning med något mer gynnsamma förutsättningar än genomsnittet, men det senaste decenniet har våra grundskolor tagit ett allt större ansvar för elever med mer utmaningar. Det är en naturlig följd av att fler föräldrar med olika bakgrund valt våra grundskolor. Det är också ett ansvar som vi vill fortsätta att ta.

Svensk skola är bra, det ska vi inte glömma, men det är tydligt att den inte fungerar för alla elever överallt. Här behövs riktade insatser för att höja kvaliteten i skolor som år efter år har en hög andel elever som inte når godkända betyg. I våra egna skolor ser vi att tidiga insatser gör stor skillnad, inte minst när det gäller elevernas läsning och språkutveckling.

För mig är det tydligt att vägen framåt är mer samarbete och erfarenhetsutbyte, alla huvudmän har utvecklingsområden och goda exempel på framgångsrikt utvecklingsarbete. Låt oss lära av varandra och göra svensk skola bättre tillsammans.

De kommande åren ska flera reformer implementeras i skolan, bland annat nya läroplaner, ett nytt betygssystem och övergång till en tioårig grundskola. Men det finns fler saker på systemnivå som behöver förbättras och AcadeMedia ser gärna att det fria skolvalet reformeras i grunden, så att alla skolor ingår i samma system och har samma ansökningsperiod. Möjligheten att välja skola är viktig och uppskattad, men systemet upplevs inte som tillräckligt rättvist och tillgängligt.

Det är ett naturligt steg att ta. Friskolorna är inte en marginell företeelse utan en naturlig och viktig del av vårt gemensamma skolsystem, det behöver avspeglas i hur skolvalet utformas. För oss är det en viktig reform som kan bidra till ökad likvärdighet.

En annan viktig fråga kopplat till det kompensatoriska uppdraget handlar om skolans finansiering. Resurser har betydelse och idag varierar det stort mellan hur olika kommuner satsar på skolan och hur man räknar fram skolpengen till elever i friskolor. Därtill har vi ett system med dussintals olika statsbidrag som huvudmän kan ansöka om. Det borgar inte för en likvärdig skola. Här vilar ett stort ansvar på kommande regering att utforma ett tydligt och rättvist regelverk som ger alla skolor långsiktiga och stabila förutsättningar att arbeta med det kompensatoriska uppdraget.

Jag hoppas att den här rapporten har varit intressant läsning. Vi gör inga anspråk på att ha alla svar, det går att göra mer avancerade studier, men Skolverkets öppna data ger också många viktiga lärdomar om läget i svensk skola.

Marcus Strömberg
VD AcadeMedia

Bilaga. Så har vi gjort rapporten

Datakällor

Figur nr	Figur namn	Källa, tabell hos Skolverket
1	Andel elever som är behöriga till gymnasiet, per elevgrupp 2013–2024	Grundskolan, Betyg årskurs 9 Antal elever per skolenhetskod
2	Elevernas bakgrund per skola, läsåret 2025/2026	Grundskola - Antal elever per årskurs
3	Socioekonomiskt index för kommunala huvudmän och AcadeMedia, 2016/17–2024/25	Socioekonomiskt index Antal elever per skolenhetskod
4	Andel elever på AcadeMedias grundskolor som nått gymnasiebehörighet jämfört med rikets snitt och det modellberäknade värdet, 2019/20 – 2024/25	Förväntade andelen obehöriga elever till gymnasieskolan i socioekonomiskt index Antal elever per skolenhetskod Slutbetyg årkurs 9
5	Andel skolenheter med positivt SALSA-värde inom AcadeMedia och rikets grundskolor, 2015/16 – 2024/25	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Antal elever i årskurs 9 per skolenhetskod
6	Rikets grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde, för skolor med socioekonomiskt index över 100, läsåret 2024/2025	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Socioekonomiskt index
7	AcadeMedias grundskolor med socioekonomiskt index över 100, fördelat efter SALSA-värde	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Socioekonomiskt index
8	Avvikelse slutbetyg vs. provbetyg (en, ma, sv, sva) — AcadeMedia och riket	Relationen mellan nationella prov och slutbetyg i årskurs 9: svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska
9	Sambandsanalys mellan andel högre slutbetyg jämfört med provbetyg i en, ma, sv, sva, no och no samt genomsnittlig betygspoäng på nationella proven	Relationen mellan nationella prov och slutbetyg i årskurs 9: svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska biologi, fysik och kemi geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap Resultat nationella prov i årskurs 9, provbetyg:

		Engelska, Matematik och Svenska/svenska som andraspråk Biologi, Fysik och Kemi Geografi, Historia, religionskunskap, Samhällskunskap
10	Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet %	Personalstatistik med lärarlegitimation och behörighet per skolenhetskod
11	AcadeMedias grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Socioekonomiskt index
12	Stockholms grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Socioekonomiskt index
13	Göteborgs grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Socioekonomiskt index
14	Malmös grundskolor efter socioekonomiskt index och SALSA-värde	Salsa, skolenheters resultat av slutbetygen i årskurs 9 med hänsyn till elevsammansättningen Socioekonomiskt index

Metod

Samtliga mått har viktats utifrån antalet elever, vilket innebär att ämnen och skolenheter med större elevunderlag ges ett proportionellt större genomslag i de sammanvägda resultaten. Genom denna viktning minskar risken för att små elevgrupper får ett oproportionerligt inflytande på de övergripande måtten, samtidigt som skattningarna bättre speglar de faktiska förhållandena i populationen. I de fall statistik har varit tillgänglig på kommunnivå har dessa uppgifter använts för att minska effekterna av de sekretessmarkeringar som förekommer på skolenhetsnivå, exempelvis när antalet observationer är lågt.

Mått som används

I denna rapport används mått från två olika statistiska modeller för att möjliggöra jämförelser mellan skolor med olika förutsättningar. Båda modellerna justerar för faktorer som skolan själv inte råder över, men de skiljer sig i syfte, metod och vilka bakgrundsvariabler som ingår. Det socioekonomiska indexet från SCB används för att beskriva skolors strukturella förutsättningar, medan SALSA-residualen används för att mäta hur väl eleverna i åk 9 presterar i förhållande till dessa förutsättningar.

Socioekonomiskt index

Det socioekonomiska indexet tas fram av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Skolverket och används som underlag för fördelning av statsbidrag för stärkt kunskapsutveckling till huvudmän som bedriver förskoleklass- och grundskoleverksamhet.[7] Ett högre indexvärde indikerar sämre socioekonomiska förutsättningar. Indexet baseras på åtta bakgrundsvariabler på elevnivå: kön, vårdnadshavares utbildningsnivå, invandringsår, mottagande av ekonomiskt bistånd, vårdnadshavares inkomst, folkbokföring hos en eller båda vårdnadshavare, antal syskon samt bostadsområdets socioekonomiska status.[2]

Indexet är ursprungligen framtaget för att beräkna bidragsramar, men är det bästa tillgängliga måttet på skolors socioekonomiska sammansättning på skolenhetsnivå i Sverige. I denna rapport används det för att förstå skillnader i förutsättningar mellan skolor och huvudmän samt för att möjliggöra jämförelser mellan skolenheter med olika elevunderlag.

SALSA

SALSA står för Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser. Syftet med SALSA är att synliggöra faktorer som skolan inte kan påverka men som har betydelse för betygsresultatet.[8] SALSA är en statistisk modell som redogör för skolors resultat av slutbetygen i årskurs 9 — mätt som meritvärde eller andel elever med godkända betyg i alla ämnen — efter att hänsyn tagits till elevsammansättningen. I SALSA är det föräldrarnas utbildningsnivå, fördelningen mellan pojkar och flickor samt andelen nyinvandrade elever som utgör bakgrundsfaktorerna.[9]

---

[7] Skolverket (2025). *Statsbidrag för stärkt kunskapsutveckling*. https://www.skolverket.se/download/18.45c465e91999e085d47bcda/1759500614701/pdf13327.pdf

[8] Skolverket. *SALSA — en statistisk modell*. https://www.skolverket.se/statistik-och-utvarderingar/statistik-om-forskola-och-skola/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning/salsa-en-statistisk-modell

[9] Skolverket (2025). *Faktorer i SALSA*. https://www.skolverket.se/download/18.4cb468a3193deb60ded220d9/1738053615304/Faktorer_i_SALSA.pdf

$$\text{Skolors resultat} = \beta_0 + \beta_1 \times (\text{föräldrar utan gymnasieutb.}\,\%) + \beta_2 \times (\text{nyinvandrade}\,\%) + \beta_3 \times (\text{andel pojkar}\,\%) + \varepsilon$$

SALSA-residualen, eller SALSA-värdet, är skillnaden mellan skolans faktiska meritvärde och det modellförväntade värdet. En positiv residual innebär att skolan presterar bättre än förväntat givet elevsammansättningen. En negativ residual innebär att skolan presterar sämre än förväntat. Residualen är ett genomsnitt för skolan och säger ingenting om enskilda elevers resultat.

Den statistiska modellen förklarar bara en del av skolors resultat. R^2-värdet för SALSA varierar mellan modellversioner men har legat kring 0,50 för meritvärde de senaste åren,[10] vilket innebär att modellens bakgrundsfaktorer förklarar ungefär hälften av variationen i meritvärden mellan skolor. Den andra hälften påverkas av faktorer som modellen inte fångar — exempelvis socioekonomisk bakgrund i bredare mening, bostadsområdets karaktär eller andelen elever med särskilda behov. Modellens resultat redovisas dessutom bara för skolor med minst 15 elever i årskurs 9 och förutsätter att uppgifter om föräldrarnas utbildningsnivå finns tillgängliga för minst 75 procent av eleverna.[6]

Vi har valt att använda SALSA som ett centralt mått i denna rapport eftersom det är det bästa tillgängliga verktyget för att på ett aggregerat plan analysera hur väl skolor klarar sitt kompensatoriska uppdrag. Genom att justera för elevsammansättningen möjliggör SALSA jämförelser mellan skolor och huvudmän med olika förutsättningar, vilket råa betygsdata inte tillåter. I rapporten jämförs andelar av skolor med positiva respektive negativa SALSA-residualer på huvudmannanivå — enskilda skolor rangordnas inte och inga slutsatser dras om specifika skolors relativa kvalitet. Skolverket betonar att SALSA bör tolkas tillsammans med annan information om skolan och inte användas som ett ensidigt rankingverktyg.

Statistiska tester

För respektive av de fyra största huvudmännen i svensk grundskola har två statistiska tester genomförts. Det första testet prövar om andelen skolor med positivt SALSA-värde är statistiskt skild från 50 procent, det vill säga från ett utfall utan systematisk skillnad. Det andra testet prövar om korrelationen mellan socioekonomiskt index och SALSA-värdet är skild från noll, vilket visar om det finns ett samband mellan hur utmanande en skolas elevgrupp är och hur väl den lyckas i förhållande till det förväntade värdet.

[10] Skolverket (2025). *Beskrivning av SALSA 2023/24*, figur 2. https://www.skolverket.se/download/18.4cb468a3193deb60ded220d7/1738053601176/SALSA_resultat_2024.pdf

Tabellen visar att AcadeMedia är den enda aktör där andelen skolor med positivt SALSA-värde är statistiskt säkerställt högre än 50 procent (p = 0,004). För Göteborg är andelen signifikant lägre än 50 procent (p = 0,04), vilket innebär att majoriteten av skolorna presterar under förväntat. Korrelationsanalysen visar att Göteborg har ett statistiskt signifikant negativt samband mellan socioekonomiskt index och SALSA-residual (p = 0,005) — skolor med svårare elevgrupper tenderar alltså systematiskt att underprestera. För Stockholm och Malmö är varken andelstest eller korrelation statistiskt signifikanta. För AcadeMedia är korrelationen nära noll och inte signifikant (p = 0,804), vilket innebär att resultaten är jämnt fördelade oavsett hur utmanande elevgruppen är

Tabell 4. Statistiska test

Huvudman	Antal skolor	Andel positivt SALSA-värde	p-värde (andelstest)	Korrelation (r)	p-värde (korrelation)
AcadeMedia	59	69,5%	0,001	0,03	0,80
Stockholm	69	53,9%	0,033	-0,17	0,156
Göteborg	45	35,6%	0,126	-0,41	0,005
Malmö	35	47,1%	1,000	0,29	0,088

AcadeMedia
Utbildning som förändrar